

INTERNATIONELLA FRÅGOR I GY11

En guide för certifierade FN-skolor

UN Photo/ Michos Tzovaras

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	3
BIOLOGI.....	4
ENGELSKA.....	5
FYSIK.....	6
HISTORIA	8
KEMI.....	10
MATEMATIK	11
NATURKUNSKAP.....	12
RELIGIONSKUNSKAP	14
SAMHÄLLSKUNSKAP	15
SVENSKA.....	18

INLEDNING

I den nya gymnasieskolan finns en stark fokus på demokrati, mänskliga rättigheter, hållbarhet, tolerans och internationalisering. Detta återkommer såväl i läroplanens avsnitt om skolans värdegrund och uppgifter som i de enskilda ämnesplanerna.

I detta häfte kopplas Svenska FN-förbundets material till de gymnasiegemensamma ämnena, undantaget idrott och hälsa. Vi har även tagit med ämnena biologi, fysik och kemi som ersätter ämnet naturkunskap på det naturvetenskapliga programmet och teknikprogrammet. För varje ämne finns utdrag ur ämnesplanens text om ämnets syfte och kursplanernas centrala innehåll. Utifrån detta ges sedan exempel på metoder och material som kan användas i undervisningen.

Vi hoppas att häftet kommer att vara till nytta för FN-skolor som vill lyfta internationaliseringsfrågor i fler ämnen och på fler program. Självklart kan ni också alltid höra av er till oss om ni har frågor eller vill bolla idéer.

BIOLOGI

Ämnets syfte

- Bidra till att eleverna utvecklar förståelse av biologins betydelse i samhället, till exempel för livskvalitet och hälsa genom medicinen, och för skyddandet av jordens ekosystem genom ekologin.
- Undervisningen ska också bidra till att eleverna, från en naturvetenskaplig utgångspunkt, kan delta i samhällsdebatten och diskutera etiska frågor och ställningstaganden.

Undervisningen i ämnet biologi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om biologins betydelse för individ och samhälle.

Biologi 1, centralt innehåll

- Naturliga och av människan orsakade störningar i ekosystem med koppling till frågor om bärkraft och biologisk mångfald.
- Ekologiskt hållbar utveckling lokalt och globalt samt olika sätt att bidra till detta.
- Ställningstagande i samhällsfrågor utifrån biologiska förklaringsmodeller, till exempel frågor om hållbar utveckling.

Förslag på metoder och material

Simulering: Pussel

Syfte: Att ge en upplevelse och erfarenhet av hur vi producerar och konsumerar i denna del av världen och vilka konsekvenser detta får för natur, produktionsformer, kultur och människors livsvillkor i andra delar av världen där vi hämtar råvaror för vår produktion och konsumtion. Simuleringen synliggör aspekter av hållbar utveckling och teknologins roll här. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Fotspår

Syfte: Att visa på hur mycket resurser som den rika världen använder i förhållande till den fattiga världen. Att också visa på att förståelse kan leda till förändring av ett förhållande och beteende. Simuleringen finns på resurssida.

Temadag: Klimat och miljö

Temadagen om klimat och miljö innehåller en mängd övningar med fokus på hållbarhet som kan användas både separat och tillsammans som ett färdigt upplägg. Materialet finns på resurssidan.

FN-rollspel om klimat

Arrangera ett FN-rollspel om klimat. Ett komplett material med rollkort och instruktioner, framtaget av Svenska FN-förbundet i samarbete med Plan Sverige och lärare vid Globala gymnasiet i Stockholm, finns på www.fn.se/skola.

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som bland annat behandlar sexuell och reproduktiv hälsa. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

ENGELSKA

Ämnets syfte

- Kunskaper i engelska ökar individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i ett globaliserat studie- och arbetsliv.
- Kunskaper i engelska kan dessutom ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva.
- Undervisningen i ämnet engelska ska syfta till att eleverna utvecklar språk- och omvärldskunskaper så att de kan, vill och vågar använda engelska i olika situationer och för skilda syften.
- Eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där engelska används.

Undervisningen i ämnet engelska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att diskutera och reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där engelska används.

Engelska 5, centralt innehåll

Kommunikationens innehåll:

- Ämnesområden med anknytning till elevernas utbildning samt samhälls- och arbetsliv; aktuella områden; händelser och händelseförlopp; tankar, åsikter, idéer, erfarenheter och känslor; relationer och etiska frågor.

- Levnadsvillkor, attityder, värderingar och traditioner samt sociala, politiska och kulturella förhållanden i olika sammanhang och delar av världen där engelska används.

Produktion och interaktion:

- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion av olika slag, även i mer formella sammanhang, där eleverna instruerar, berättar, sammanfattar, förklarar, kommenterar, värderar, motiverar sina åsikter, diskuterar och argumenterar.

- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i diskussioner med anknytning till samhälls- och arbetslivet.

Förslag på metoder och material

Metod: FN-rollspel

FN-rollspel som metod kombinerar undervisning i sakfrågor, internationell politik och språk. Det är därför särskilt användbart i ämnesövergripande projekt. På www.fn.se/skola finns en handbok och annat material för dig som vill komma igång.

Övrigt

Engelska är lingua franca i internationella sammanhang och undervisningens olika delar kan anpassas och ges ett innehåll med tydligt fokus på internationalisering. Se www.fn.se/skola och resurssidan för idéer till debatter, samtalsämnen, värderingsövningar mm.

FYSIK

Ämnets syfte

- Bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om fysikens olika tillämpningar inom till exempel teknik, medicin och hållbar utveckling och därigenom förståelse för fysikens betydelse i samhället.
- Undervisningen ska också bidra till att eleverna, från en naturvetenskaplig utgångspunkt, kan delta i samhällsdebatten och diskutera etiska frågor och ställningstaganden.

Undervisningen i ämnet fysik ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om fysikens betydelse för individ och samhälle.

Fysik 1a, centralt innehåll

- Energiresurser och energianvändning för ett hållbart samhälle.
- Orientering om hur fysikaliska modeller och mätmetoder används för att göra prognoser för klimat och väder.
- Ställningstaganden i samhällsfrågor utifrån fysikaliska förklaringsmodeller, till exempel frågor om hållbar utveckling.

Fysik 1b1, centralt innehåll

- Energiresurser och energianvändning för ett hållbart samhälle.
- Ställningstaganden i samhällsfrågor utifrån fysikaliska förklaringsmodeller, till exempel frågor om hållbar utveckling.

Förslag på metoder och material

Simulering: Toxic

Syfte: Att beskriva att lokala beslut får globala följder när det gäller miljöfrågor och hållbar utveckling. Vikten av internationella överenskommelser betonas i övningen. Användbar inom internationella relationer, ekonomi, internationell ekonomi, naturkunskap, historia, sociala relationer och kommunikation. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Pussel

Syfte: Att ge en upplevelse och erfarenhet av hur vi producerar och konsumerar i denna del av världen och vilka konsekvenser detta får för natur, produktionsformer, kultur och människors livsvillkor i andra delar av världen där vi hämtar råvaror för vår produktion och konsumtion. Simuleringen synliggör aspekter av hållbar utveckling och teknologins roll här. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Fotspår

Syfte: Att visa på hur mycket resurser som den rika världen använder i förhållande till den fattiga världen. Att också visa på att förståelse kan leda till förändring av ett förhållande och beteende. Simuleringen finns på resurssidan.

Temadag: Klimat och miljö

Temadagen om klimat och miljö innehåller en mängd övningar med fokus på hållbarhet som kan användas både separat och tillsammans som ett färdigt upplägg. Materialet finns på resurssidan.

FN-rollspel om klimat

Arrangera ett FN-rollspel om klimat. Ett komplett material med rollkort och instruktioner, framtaget av Svenska FN-förbundet i samarbete med Plan Sverige och lärare vid Globala gymnasiet i Stockholm, finns på www.fn.se/skola.

Inspirationsmaterial: FN i skolan

Inspirationsmaterialet FN i skolan innehåller övningar och diskussionsfrågor om klimat, miljö och hållbar utveckling. FN i skolan finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

Lärarhandledningen till världskoll.se innehåller övningen Världens bästa idé som är en gruppövning med fokus på lokala idéer som lösning på globala problem. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

HISTORIA

Ämnets syfte

- Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förståelse av hur olika tolkningar och perspektiv på det förflutna präglar synen på nutiden och uppfattningar om framtiden.

- Historia används för att både påverka samhällsförändringar och skapa olika identiteter. Undervisningen ska därför ge eleverna möjlighet att utveckla förståelse av och värdera hur olika människor och grupper i tid och rum har använt historia, samt möjlighet att reflektera över kulturarvets betydelse för identitets- och verklighetsuppfattning.

Undervisningen i ämnet historia ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om tidsperioder, förändringsprocesser, händelser och personer utifrån olika tolkningar och perspektiv.

- Förmåga att använda en historisk referensram för att förstå nutiden och för att ge perspektiv på framtiden.

Historia 1a1, centralt innehåll

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.

- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

- Hur individer och grupper använt historia i samband med aktuella konflikter och samlivssträvanden.

Historia 1b, centralt innehåll

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och könsroller.

- Historiskt material som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.

- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar och gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.

Förslag på metoder och material

Simulering: Parken Paradiset

Syfte: Att ge deltagarna erfarenhet av frågan om ursprungliga befolkningars äganderätt, men även aspekter på kulturkrockar, flyktingfrågor och andra teman om relationer mellan kulturer, nationer och folk behandlas i simuleringen. Ett användbart sätt att närma sig frågan om olika historieskrivning som källa till konflikter. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Toxic

Syfte: Att beskriva att lokala beslut får globala följder när det gäller miljöfrågor och hållbar utveckling. Vikten av internationella överenskommelser betonas i övningen. Användbar inom internationella relationer, ekonomi, internationell ekonomi, naturkunskap, historia, sociala relationer och kommunikation. Simuleringen finns på resurssidan.

Powerpoint om FN

Powerpoint om FN innehåller bland annat ett avsnitt om FN:s historia, varifrån tanken om FN kommer och hur FN bildas. Powerpoint finns på resurssidan.

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som är kopplade till historieämnet. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

Metod: FN-rollspel

FN-rollspel som metod kombinerar undervisning i sakfrågor, internationell politik och språk. Det är därför särskilt användbart i ämnesövergripande projekt. Att spela ett historiskt FN-rollspel kan vara ett spännande sätt att lära om en historisk händelse ur många olika perspektiv. På www.fn.se/skola finns en handbok och annat material för dig som vill komma igång.

KEMI

Ämnets syfte

- Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar förståelse för kemins betydelse för klimat, miljö och människokroppen samt kunskaper om kemins olika tillämpningar inom till exempel utvecklingen av nya läkemedel, nya material och ny teknologi.

Undervisningen i ämnet kemi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om kemins betydelse för individ och samhälle.

Kemi 1, centralt innehåll

- Ställningstagande i samhällsfrågor utifrån kemiska modeller, till exempel frågor om hållbar utveckling.

Förslag på metoder och material

Simulering: Toxic

Syfte: Att beskriva att lokala beslut får globala följder när det gäller miljöfrågor och hållbar utveckling. Vikten av internationella överenskommelser betonas i övningen. Användbar inom internationella relationer, ekonomi, internationell ekonomi, naturkunskap, historia, sociala relationer och kommunikation. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Pussel

Syfte: Att ge en upplevelse och erfarenhet av hur vi producerar och konsumerar i denna del av världen och vilka konsekvenser detta får för natur, produktionsformer, kultur och människors livsvillkor i andra delar av världen där vi hämtar råvaror för vår produktion och konsumtion. Simuleringen synliggör aspekter av hållbar utveckling och teknologins roll häri. Simuleringen finns på resurssidan.

Temadag: Klimat och miljö

Temadagen om klimat och miljö innehåller en mängd övningar med fokus på hållbarhet som kan användas både separat och tillsammans som ett färdigt upplägg. Materialet finns på resurssidan.

FN-rollspel om klimat

Arrangera ett FN-rollspel om klimat. Ett komplett material med rollkort och instruktioner, framtaget av Svenska FN-förbundet i samarbete med Plan Sverige och lärare vid Globala gymnasiet i Stockholm, finns på www.fn.se/skola.

Inspirationsmaterial: FN i skolan

Inspirationsmaterialet FN i skolan innehåller övningar och diskussionsfrågor om klimat, miljö och hållbar utveckling. FN i skolan finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

Lärarhandledningen till världskoll.se innehåller övningen Världens bästa idé som är en gruppövning med fokus på lokala idéer som lösning på globala problem. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

MATEMATIK

Ämnets syfte

- Vidare ska den bidra till att eleverna utvecklar förmåga att sätta in matematiken i olika sammanhang och se dess betydelse för individ och samhälle.

Matematik 1a, 1b och 1c, centralt innehåll

- Matematiska problem av betydelse för privatekonomi, samhällsliv och tillämpningar i andra ämnen.

Förslag på metoder och material

Världskoll.se

Lärohandledningen till världskoll.se innehåller övningar med fokus på global utveckling kopplat till statistikverktyget Gapminder world och världskoll.se. Lärohandledningen finns på alla FN-skolor.

Globalis.se

Globalis är en interaktiv världskarta där eleverna kan hämta fakta och kan skapa egna kartor och diagram. Globalis erbjuder statistik på världens länders geografi, arbete med millenniemålen, ekonomi, hälsa, historia, politik och aktuella konflikter. Adressen till sidan är www.globalis.se

NATURKUNSKAP

Ämnets syfte

- Det betyder att samtidigt som undervisningen ska behandla olika innehåll som till exempel miljö- och klimatfrågor, jordens resursfördelning, kretslopp, hälsa eller genmodifiering ska den också påvisa hur dessa frågor kan hanteras utifrån ett naturvetenskapligt förhållningssätt.
- Genom att få diskutera och utforska frågor med samhällsanknytning ska eleverna ges möjlighet att befästa, fördjupa och utveckla naturvetenskapliga kunskaper för att kunna möta, förstå och påverka sin framtid.

Undervisningen i ämnet naturkunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att använda kunskaper om naturkunskap för att diskutera, göra ställningstaganden och formulera olika handlingsalternativ.
- Kunskaper om naturvetenskapens roll i aktuella samhällsfrågor och i förhållande till hållbar utveckling.
- Kunskaper om olika livsstilers konsekvenser såväl för den egna hälsan som för folkhälsan och miljön.

Naturkunskap 1a1, centralt innehåll

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion kring normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa.

Naturkunskap 1 b, centralt innehåll

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Samband mellan individens hälsa, dagliga vanor och livsstilar i samhället, till exempel i fråga om kost, droger, konsumtion och påverkan på miljön. Hur naturvetenskap kan användas som utgångspunkt vid kritisk granskning av budskap och normer i media.
- Naturvetenskapliga aspekter på, reflektion över och diskussion kring normer, rörande människans sexualitet, lust, relationer och sexuella hälsa.
- Evolutionära aspekter och etiska perspektiv på bioteknikens möjligheter och konsekvenser för mänsklighetens utveckling och biologisk mångfald.

Förslag på metoder och material

Simulering: Toxic

Syfte: Att beskriva att lokala beslut får globala följder när det gäller miljöfrågor och hållbar utveckling. Vikten av internationella överenskommelser betonas i övningen. Användbar inom internationella relationer, ekonomi, internationell ekonomi, naturkunskap, historia, sociala relationer och kommunikation. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Pussel

Syfte: Att ge en upplevelse och erfarenhet av hur vi producerar och konsumerar i denna del av världen och vilka konsekvenser detta får för natur, produktionsformer, kultur och människors livsvillkor i andra delar av världen där vi hämtar råvaror för vår produktion och konsumtion. Simuleringen synliggör aspekter av hållbar utveckling och teknologins roll häri. Simuleringen finns på resurssidan.

Simulering: Fotspar

Syfte: Att visa på hur mycket resurser som den rika världen använder i förhållande till den fattiga världen. Att också visa på att förståelse kan leda till förändring av ett förhållande och beteende. Simuleringen finns på resurssidan.

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som bland annat behandlar sexuell och reproduktiv hälsa. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

Temadag: Klimat och miljö

Temadagen om klimat och miljö innehåller en mängd övningar med fokus på hållbarhet som kan användas både separat och tillsammans som ett färdigt upplägg. Materialet finns på resurssidan.

FN-rollspel om klimat

Arrangera ett FN-rollspel om klimat. Ett komplett material med rollkort och instruktioner, framtaget av Svenska FN-förbundet i samarbete med Plan Sverige och lärare vid Globala gymnasiet i Stockholm, finns på www.fn.se/skola.

Inspirationsmaterial: FN i skolan

Inspirationsmaterialet FN i skolan innehåller övningar och diskussionsfrågor om klimat, miljö och hållbar utveckling. FN i skolan finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

I lärarhandledningen till världskoll.se finns övningar som på flera sätt kan kopplas till de centrala kunskapsmålen i naturkunskapskurserna, bland annat om global utveckling. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

RELIGIONSKUNSKAP

Ämnets syfte

- Undervisningen ska ta sin utgångspunkt i en samhällssyn som präglas av öppenhet i fråga om livsstilar, livshållningar och människors olikheter samt ge eleverna möjlighet att utveckla en beredskap att förstå och leva i ett samhälle präglad av mångfald.
- Eleverna ska ges möjlighet att reflektera över och analysera människors värderingar och trosföreställningar och därigenom utveckla respekt och förståelse för olika sätt att tänka och leva.
- Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att analysera och värdera hur religion kan förhålla sig till bland annat etnicitet, kön, sexualitet och socioekonomisk bakgrund.

Religion 1, centralt innehåll

- Kristendomen, de övriga världsreligionerna och olika livsåskådningar, deras kännetecken och hur de tar sig uttryck för individer och grupper i samtiden, i Sverige och omvärlden.
- Religion i relation till kön, socioekonomisk bakgrund och sexualitet.
- Individers och gruppers identiteter och hur de kan formas i förhållande till religion och livsåskådning utifrån till exempel skriftliga källor, traditioner och historiska och nutida händelser.

Förslag på metoder och material

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som behandlar individers och gruppers identitetskapande i förhållande till livsvillkor, socioekonomisk bakgrund och livsåskådning. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

Kortspel: Förutfattat

Kortspelet Förutfattat fungerar som diskussionsunderlag för frågor om makt, fördomar, diskriminering och likabehandling. Eleverna får möjlighet att upptäcka och reflektera över sina egna och andras förutfattade meningar och hur dessa påverkar människor rättigheter och möjligheter. Kortspelet finns på alla FN-skolor.

Film: Svenne

Filmen Svenne är tänkt att vara en introduktion till frågor om diskriminering och förutfattade meningar. Lärarhandledningen innehåller övningar som syftar till att uppmuntra deltagarna till att prova flera infallsvinklar och främja en bred och öppen diskussion i klassrummet. Filmen finns på www.fn.se/svenne och lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

Inspirationsmaterial: FN i skolan

Inspirationsmaterialet FN i skolan innehåller värderingsövningar och diskussionsfrågor om mångfald och mänskliga rättigheter. FN i skolan finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

Lärarhandledningen till världskoll.se innehåller övningar där eleverna får möjlighet att byta perspektiv och leva sig in i en annan människas vardag. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

SAMHÄLLSKUNSKAP

Ämnets syfte

- Politiska, sociala och ekonomiska band sammanlänkar idag människor i olika samhällen över hela världen.
- I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ungdomars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter.
- Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla förståelse för frågor om arbetsliv, resurser och hållbar utveckling.

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå.
- Kunskaper om historiska förutsättningar och betydelse samt hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.

Samhällskunskap 1a1, centralt innehåll

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjlighet att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Mediers innehåll och nyhetsvärdering i samband med frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.

Samhällskunskap 1b, centralt innehåll

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjlighet att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter.
- De mänskliga rättigheterna, vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.

- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Samhällsekonomi, till exempel ekonomiska strukturer och flöden i Sverige och internationellt. Försörjning, tillväxt och företagande, resursanvändning och resursfördelning utifrån olika förutsättningar.
- Massmediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.

Förslag på metoder och material

Samhällskunskap är till sin natur det ämne där det kanske är allra lättast att lyfta internationella frågor. Många av de material som FN-förbundet tillhandahåller kan på något sätt kopplas till samhällskunskapen. Nedanstående lista är ett urval av dessa.

Metod: FN-rollspel

FN-rollspel som metod kombinerar undervisning i sakfrågor, internationell politik och språk. Det är därför särskilt användbart i ämnesövergripande projekt. På www.fn.se/skola finns en handbok och annat material för dig som vill komma igång. Där finns också färdiga rollkort till FN-rollspel om klimatförhandlingarna och om konflikten i Syrien.

Rollspel: Sverige granskas i CERD-kommittén

Hur arbetar FN för att länder ska följa de mänskliga rättigheterna? I FN-förbundets material Förutfattat finns ett rollspel baserat på den senaste granskningen av Sverige i CERD-kommittén, den kommitté som granskar länder utifrån konventionen mot etnisk diskriminering. Rollspelet finns på www.fn.se/forutfattat.

Kortspel: Rätt åt alla

Rätt åt alla är ett kortspel som fungerar som diskussionsunderlag och introduktion till de mänskliga rättigheterna: vilka de är, hur de förhåller sig till varandra mm. Övningen finns i boken FN i skolan som finns på alla FN-skolor samt på www.fn.se/skola.

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som tar upp många olika aspekter av barnäktenskap som på olika sätt kan knytas till de centrala kunskapsmålen för samhällskunskapskurserna. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

Kortspel: Förutfattat

Kortspelet Förutfattat fungerar som diskussionsunderlag för frågor om makt, fördomar, diskriminering och likabehandling. Eleverna får möjlighet att upptäcka och reflektera över sina egna och andras förutfattade meningar och hur dessa påverkar människor rättigheter och möjligheter. Kortspelet finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

I lärarhandledningen till världskoll.se finns övningar som på flera sätt kan kopplas till de centrala kunskapsmålen i samhällskunskapskurserna, bland annat medias roll i samhället och samhällsekonomiska frågor. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

Simuleringar från Simnet

Simuleringarna Toxic, Pussel och Fotspår behandlar på olika sätt resursanvändning i förhållande till utvecklingsfrågor, miljö och samhällsekonomi. Simuleringen Parken Paradiset tar upp frågor om markrättigheter och ursprungsbefolkningars rättigheter, men även kulturkrockar, flyktingfrågor och andra aspekter av migration. Samtliga simuleringar finns på resurssidan.

Film: Svenne

Filmen Svenne är tänkt att vara en introduktion till frågor om diskriminering och förutfattade meningar. Lärarhandledningen innehåller övningar som syftar till att uppmuntra deltagarna till att prova flera infallsvinklar och främja en bred och öppen diskussion i klassrummet. Filmen finns på www.fn.se/svenne och lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

Inspirationsmaterial: FN i skolan

Inspirationsmaterialet FN i skolan innehåller övningar och diskussionsfrågor om FN, mänskliga rättigheter, utveckling samt fred och säkerhet. FN i skolan finns på alla FN-skolor.

SVENSKA

Ämnets syfte

- Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum.
- Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar.
- Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv.

Svenska 1, centrala kunskapsområden

- Muntlig framställning med fokus på mottagaranpassning. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande.
- Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text.

Förslag på metoder och material

Metod: FN-rollspel

FN-rollspel som metod kombinerar undervisning i sakfrågor, internationell politik och språk. Det är därför särskilt användbart i ämnesövergripande projekt. På www.fn.se/skola finns en handbok och annat material för dig som vill komma igång. Där finns också färdiga rollkort till FN-rollspel om klimatförhandlingarna och om konflikten i Syrien.

Film: Ana fyller 14

Filmen Ana fyller 14 handlar om barnäktenskap i Guatemala. Lärarhandledningen till filmen innehåller övningar som syftar till att utveckla det talade och skrivna språket, utveckla självinsikt och förståelse av andra människors livsvillkor samt öppna för nya perspektiv. Lärarhandledningen och filmen finns på alla FN-skolor.

Världskoll.se

Lärarhandledningen till världskoll.se innehåller övningar där eleverna får möjlighet att utveckla det talade och skrivna språket samt byta perspektiv och leva sig in i en annan människas vardag. Lärarhandledningen finns på alla FN-skolor.

Övrigt

Se www.fn.se/skola och resurssidan för idéer till debatter, samtalsämnen, värderingsövningar mm.